

Přetrvávají daňové rozpory?

Česká republika se snaží upravit zákon o daních z příjmů dle právních předpisů EU

MARTIN HOUSKA,
manažer, oddělení daňového poradenství, KPMG
Česká republika

ALEŠ KREMPA,
supervisor, oddělení daňového poradenství, KPMG
Česká republika

Vstup České republiky do Evropské unie přinesl také povinnost řídit se jejími právními předpisy, provádět je, popřípadě dle potřeby změnit současnou tuzemskou legislativu. Navzdory tomu dodnes existují rozdíly mezi požadavky evropských právních předpisů a českým právem – i v daňové legislativě. Tyto rozdíly často vedly k tomu, že zahraniční daňový subjekt odvedl nebo za něj byla odvedena daň, kterou dle práva EU odvést nemusel. Je na zahraničním rezidentovi, aby se domohl vrácení této daně. Je tedy třeba shrnout některé daňové oblasti českého zákona o daních z příjmů (ZDP), v nichž lze v současnosti spatřovat jistou formu pochybení státních orgánů, a představit nástroje k nápravě.

NÁSTROJE K NÁPRAVĚ

Evropská unie má několik nástrojů, kterými může zabránit porušování povinnosti členskými státy, popřípadě je napravit. Jde zejména o přímou aplikovatelnost ustanovení Smlouvy o založení Evropského společenství a za určitých podmínek i o přímý účinek směrnic Rady EU. Nápravu lze sjednat administrativně i soudně.

V daňové oblasti je nejčastěji porušována smlouva. Ta mimo jiné upravuje čtyři základní svobody – pohyb zboží, osob (v případě právnických osob usazování), služeb a kapitálu. Přímá aplikovatelnost v případě smlouvy znamená, že tento pramen evropského práva je použitelný ve vnitrostátních vztazích i bez jeho začlenění do místního právního řádu. Pokud jsou s ní tuzemské předpisy v rozporu, má smlouva přednost a lze se její aplikace domáhat i u vnitrostátních soudů a státních orgánů.

SOUČASNÝ STAV V ČR

První vlna úprav v daňové oblasti se uskutečnila k datu vstupu ČR do EU. V současné době je prováděna druhá část výrazných úprav. Novela ZDP účinná od 1. ledna 2009 například sjednala nápravu ve zdaňování penzijních fondů, osvobození kapitálových zisků a dividend ve vztahu k Norsku a Islandu a v úpravě odpočtu poskytnutých darů. Nápravu dalších oblastí schválila Poslanecká sněmovna a Senát o ní jednal 17. června 2009. V čem lze spatřovat diskriminaci například v odpočtu poskytnutých darů?

Vybrané dary českým právníckým osobám si poplatníci mohli odečíst od základu daně. Takové dary zahraničním právníckým osobám však odčitatelné nebyly. Tato úprava zvýhodňovala české pří-

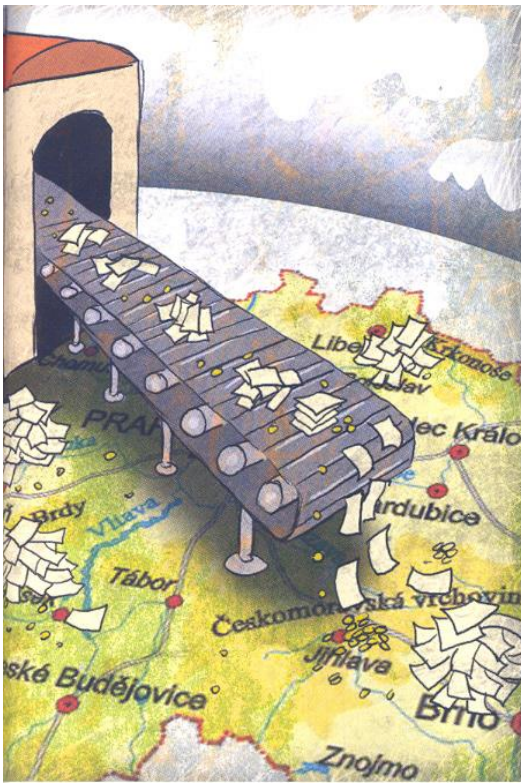
jemce darů, neboť pro dárce byly o příslušné procento daňové sazby levnější. Počet oblastí české daňové legislativy, v nichž by byli diskriminováni zahraniční poplatníci, je však naštěstí malý. Ochoťta ČR automaticky vrátit daň sraženou v rozporu s právními předpisy EU, případně umožnit podání dodatečných příznání, je však velmi nízká. Například nizozemská daňová správa v oblasti zdaňování penzijních fondů, jež se velmi podobá ČR, na základě žádosti automaticky sraženou daň daňovým nerezidentům vrací. Projednávaná novela ZDP by měla odstranit diskriminaci ve zdanění příjmů nerezidentů na hrubém základě, překlasifikaci úroků na dividendy a v osvobození likvidačních zůstatků vyplacených dceřinou společností mateřské. Jako příklad lze uvést první z diskriminací.

DISKRIMINACE NEREZIDENTŮ

Evropská komise požádala formálně v únoru 2009 ČR, aby změnila daňové předpisy, dle nichž je příjem některých zahraničních poplatníků zdaněn na hrubém základě. Přitom český rezident si od stejného příjmu může odečíst související náklady a tím si snížit základ daně. To se týká zejména příjmů z nezávislé činnosti, užívání movité věci a z poskytování konzultačních, poradenských, řídicích, zprostředkovatelských a jiných služeb a z licenčních poplatků. Zahraničním poplatníkům lze doporučit, aby u těchto příjmů uplatnili související výdaje, popřípadě zvážili podání dodatečného daňového příznání za minulá období. Otázkou však zůstává, zda bude zahraničním poplatníkům umožněn odečet všech, nebo jen přímo souvisejících nákladů. Čeští poplatníci mohou odečíst všechny daňové účinné náklady, tedy i režijní a administrativní.

ROZHODNUTÍ ESD

Úspěchy daňových poplatníků u Evropského soudního dvora (ESD) dokazují jeho četné rozsudky v oblasti daní, v nichž rozhodl v jejich

prospěch a v neprospěch daňových správ. Za příklad je možné uvést nedávný rozsudek ESD ve věci Persche (C-318/07). V tomto případě si Hein Persche v Německu snížil základ daně o dar charitě v Portugalsku a tuto skutečnost

doložil. Německý finanční úřad však dar neuznal jako položku snižující základ daně, neboť Persche o něm nedoložil potvrzení ve formě požadované tamní legislativou. ESD rozhodl, že odepřít takové snížení základu daně je diskriminační, a poskytnout peněžní i nepeněžní dar na charitativní účely do jiného členského státu EU tedy spadá pod svobodný pohyb kapitálu. Tento rozsudek je významný nejen pro konkrétní případ Persche, ale i pro obdobné kauzy. A také pro obdobné legislativní úpravy v jiných členských státech EU. Obdobné rozsudky, zejména poukázání na problém v rámci pravidelných jednání Ministerstva financí ČR s Komorou daňových poradců ČR, iniciovaly značnou část uvedených novelizací ZDP.

TŘI MOŽNOSTI OBRANY

Poplatníci mohou v zásadě zvážit tři možnosti obrany proti diskriminačním ustanovením: dohodu s ministerstvem financí, řízení o porušení smlouvy dle jejího článku 226 nebo žalobu k ESD dle článku 234. První je relativně jednoduchá a méně časově náročná, přestože stanoviska ministerstva financí mohou spíše vyjadřovat názor české daňové správy a nejsou plně právně závazná. Cesta prostřednictvím článku 226 smlouvy je časově náročná. A žaloba k ESD pak nejnáročnější. Vnitrostátní soudy jsou však povinny respektovat její výsledek. A v důsledku často vede k vlastnímu vrácení daně vybrané v rozporu s právem EU. ■

Počet oblastí české daňové legislativy, v nichž by byli diskriminováni zahraniční poplatníci, je naštěstí malý